

Лілія Шинкаренко,
студентка 1 курсу магістратури
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Т. В. Черемісіна,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ В ТУРИЗМІ

Актуальність дослідження. У великій кількості документів ООН, ЮНВТО та інших міжнародних організацій зазначається, що туризм являється досить ефективним фактором розвитку як економіки, так і соціальної сфери країни. Соціальна ефективність туризму являє собою характеристику якості і рівня життя населення, яка обумовлюється функціонуванням туристичної та рекреаційної сфери, що підтверджує свою доцільність створення для забезпечення якісного рівня життя.

В наш час туризм в усьому світі являє собою багатогалузеву економічно вигідну сферу діяльності, яка спрямована на задоволення різноманітних потреб подорожуючих. В сучасних умовах розвиток туризму сприяє вирішенню цілого комплексу життєво важливих соціально-економічних проблем. Україна завдяки багатству культурно-історичних, рекреаційних, соціально-економічних ресурсів має всі об'єктивні передумови для інтенсивного розвитку туристсько-рекреаційної сфери. Проте, разом з тим, впродовж останніх років темпи соціальної ефективності галузі уповільнились. Однією з причин цього можна назвати зменшення доступності туризму для широкого загалу населення, особливо соціально незахищених верств. Саме тому вирішення проблеми розвитку соціального туризму може стати шляхом подолання наявних негативних тенденцій, одним з пріоритетних напрямів забезпечення сталого розвитку країни в цілому та суттєвою складовою у вирішенні питань підвищення якості життя населення.

Важливість розвитку туристсько-рекреаційної галузі як складової економіки України в цілому та окремих її регіонів зумовило підвищений інтерес в дослідженнях різнобічних аспектів цієї сфери діяльності багатьох вчених та фахівців – практиків – економістів, соціологів, психологів, філософів, географів, істориків та ін. Великий внесок в розробку теорії та практики дослідження туристсько-рекреаційної галузі внесли роботи О.О.Бейдика, М.П.Крачила, О.О.Любіцевої, В.І.Мацоли, М.Й.Рутинського та інших.

Метою нашого дослідження є розкриття особливостей соціальної ефективності в туризмі.

Соціальна ефективність в туризмі – це багатоаспектне явище, що має подвійну природу. З одного боку, це соціальні ресурси, засоби здійснення туристичної діяльності, з іншого – це соціальні результати, що роблять потужний зворотній вплив на соціально – економічний розвиток суспільства.

Соціальна ефективність туризму розкривається через широке коло соціально-економічних ефектів:

- збільшення добробуту населення туристичного регіону.
- створення і вдосконалення рекреаційних об'єктів, якими користуються не тільки туристичні гості, а й місцеві жителі даної території;

- заохочення турботи про збереження туристичних та історичних пам'яток.
- поліпшення привабливості туристичного регіону.
- поліпшення (або погіршення) стану навколишнього природного середовища в туристичному регіоні [1, с. 173].

Соціальна ефективність туризму стимулює ефективне використання вільних земель несільськогосподарського призначення, які не залучені в оборот. Туристична діяльність сприяє появі та розвитку кваліфікованих співробітників, а також зростанню зайнятості, збільшенню робочих місць і поліпшенню умов трудового процесу.

На нашу думку розвиток туризму стимулює культурне збагачення місцевого населення, а також їх контакт з сусідніми регіонами. Завдяки розвитку туристичної діяльності, жителі певного регіону добре розуміють своє історичну та культурну спадщину.

Показниками, які рекомендовані Всесвітньою туристською організацією для оцінки соціальної ефективності туризму, є рівень забрудненості регіонів відпочинку, задоволеність туристів, бажання відпочиваючих повертатися, зміна злочинності, що пов'язана з туристами.

Україна має потужний рекреаційний потенціал: курортні та рекреаційні зони займають майже 13 % її території. Останніми роками розвиток рекреаційно-туристичної сфери в Україні характеризується різноспрямованими тенденціями: кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної галузі у 2018 р. у порівнянні з 2015 р. скоротилася на 15 %, обсяг рекреаційно-туристичних та соціально-культурних послуг, реалізованих населенню протягом 2001- 2018 рр. зростає, але кількість відповідних об'єктів суттєво скоротилася, особливо – спеціалізованих засобів розміщення (санаторіїв і т. п.) – на 41,6%, чисельність обслугованих скоротилася на 47 % [2, с. 6-8].

Незважаючи на значний потенціал для розвитку туристичної сфери, Україна продовжує втрачати свої позиції: згідно з опублікованим нещодавно дослідженням Всесвітнього економічного форуму, в рейтингу світової туристичної конкурентоспроможності за 2017 рік Україна посідає на 88 місці з 136, поруч із Гватемалою, Тунісом, Македонією [3]. У структурі ВВП України доля туристичної галузі складає лише 1,4 %, доля зайнятих у туристичній сфері – 1,2%, у той час як на глобальному рівні – 10 % світового ВВП і більш ніж 9 % зайнятих.

Не сприяють розвитку соціальної ефективності туризму негативні явища у теперішньому соціально-економічному становищі країни: військові події на сході, економічна криза, збіднення населення, соціальні конфлікти, корупція, ріст злочинності.

Отже, для підвищення соціальної ефективності в туризмі, на нашу думку, необхідно розвивати рекреаційний потенціал курортних та рекреаційних зон. На державному рівні необхідно розробити та запровадити комплекс дій, пов'язаних з розвитком туристичної індустрії в Україні, що дасть змогу в майбутньому досягти високої соціальної ефективності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Каленюк С. С., Котенко Т.М. Соціальні аспекти розвитку рекреації і туризму як значущого сегменту світового господарства: теоретико-методологічні засади / С.С. Каленюк, Т.М. Котенко // Науковий вісник УжНУ. Вип. 3. – 2015. – С. 172-176.
2. Оздоровлення дітей у дитячих закладах оздоровлення і відпочинку: стат. бюл. / [відп. за вип. О.О. Кармазіна]. – К. : Державна служба статистики України, 2018. – 58 с.
3. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017 [Electronic resource] / Mode of access: <https://www.weforum.org/reports/the-travel-tourismcompetitiveness-report-2017>.

Олена Шуба,
студентка 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **К.М. Леміш,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

ФАКТОРИ МОТИВАЦІЇ

Актуальність дослідження. В умовах, що формуються в економічній сфері України, питання мотивації стає надзвичайно актуальним, тому що успішне вирішення певних проблем суспільства вимагає формування ефективної мотиваційної бази, здатної залучати працівників до активного виробництва конкурентоспроможних товарів.

Ступінь досліджуваності проблеми. Вивченням питань щодо мотивації людського фактору в системі управління займалися такі вчені як А.І.Момот, Н.Е.Муромець, С.Л. Решмидилова, Н.А. Сімченко, А.В. Стахів, В. Стерн та ін

Мета і методи дослідження. Метою цього дослідження є визначення факторів та важливості мотивації на сучасному етапі управління підприємством.

При виконанні цієї роботи були використані методи пізнання: індукція, дедукція, узагальнення, аналіз, синтез.

Сутність дослідження. Мотивація – це процес, який спрямовує, ініціює та підтримує цілеспрямовану поведінку людини, спонукає її до дій, які допоможуть досягти поставленої мети [1].

Існує чотири фактори мотивації, які існують у кожній організації або бізнесі:

- ✓ стиль керівництва;
- ✓ система нагород;
- ✓ організаційний клімат;
- ✓ структура роботи.

Вплив лідерства на мотивацію. Це найважливіший фактор у визначенні того, як люди відчують себе в компанії та наскільки вони мотивовані. Коли компанія змінює керівництво, психологічний клімат компанії змінюється, і в свою чергу, продуктивність працівників підвищується.